

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 1 „ 50 „
 Helyben na. noz. áradva:
 Egész évre . . . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 2 „ 50 „

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérő és vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, márcz. 26.

A revízió.

Ez az újabb időben nálunk annyira nevezetessé vált szó, amely kiinduló pontjává lett a legújabb politikai pártalakulásnak s amelyet annyira gyűlölt az uralmon levő liberális párt, ez a szó lett immár megváltást ígérő talizmánja ugyanannak a liberális pártnak. Bánffy — *revíziót ígért*. Ez az ígért képezi a szabadelvű pártnak mentőhorgonyát.

Másfél esztendővel ezelőtt (1895. nov. 29.) még a kis viczinális megindulása előtt *Holló Lajos* képviselő, rámutatva az összeférhetetlenségi törvény hiányaira, annak kibővítését, revideálását indítványozta. Az akkori t. Ház elég kényelmesnek tartotta az 1875-iki törvényt s azért feleslegesnek vélte annak revízióját. Bánffy miniszterelnök pedig annyira feleslegesnek tartotta azt, hogy ki is jelentette, miszerint *»e tekintetben az egész világon a legmesszebbre lett elmenve általunk.«*

Három hónappal később mégis mentek egy kicsit tovább is. Vitte őket Miklós Gyula viczinális. Csáky Albin gróf felszólalására elhatározták, hogy a képviselő uraknak nem adnak ezentúl viczinális engedményeket.

Törmeléki és morzsányi Morzsányi Károly esete ismét az inkompatibilitási törvényre irányította a közfigyelmet. Azt gondolták, egy-két vezércikk elsimitja az egészet. Az erzsébetvárosi színjátéknak még a végén sem voltak, mikor jött Várossy Gyula bejelentése az elzászi bank ügyében érdekelt négy képviselő ellen.

Ezt már valamivel komolyabban vették, de még sem hitték, hogy olyan forrongást fog kelteni a pártban. Andrassy Tivadar nyilatkozata és Andrassy Géza gróf lemondása azonban nagy konsternációt és zavart idéztek elő a Mezei Mórok, Lánzi Leók, Gajáriak és Hegedüsök között. Bánffy ígérete most már megnyugtatta őket. Igaz ugyan, hogy a miniszterelnök sokat szokott ígérni és kevesett szokott megtartani, de biznak benne, hogy ezt az ígéretet meg is tartja, mert most nem az ország érdekeiről van szó, hanem a párt érdekéről.

És ha nem is lesz revízió — elég az ígért. Ha újabb leleplezésekkel vagy bejelentésekkel állna elő az ellenzék nyughatatlan része, elhallgattatják majd őket avval, hogy a miniszterelnök megígérte már a revíziót, tessék addig türelemmel lenni. Pichler különben is hallgat már.

Az ígért revízió pedig, amint Bánffy nyilatkozatából látszik, úgy is olyan lesz, amilyent — nem kívánt az ellenzék. Mert a fellendült közgazdaság (és a mandatumtulajdonosok) érdekében ő is kívánatosnak tartja, hogy az intézeteknél a képviselő uraknak is jusson egy kis hely. Igaz, hogy másfél év előtt tett örökméltü kijelentése szerint már *»a legmesszebbre lett általunk elmenve,«* — de ez a kijelentés nem lehet akadálya a közgazdaság haladásának és — a képviselők vagyoni gyarapodásának.

Legújabb hírek az elzászi bank ügyében érdekelt négy képviselő mégis fél Andrassy Tivadar ítéletétől és egyikük a mandatumról, a másik három az igazgató tagságról mond le.

Tehát a háborgó tenger áldozatot követel. A párt — bár nehéz szívvvel — bedobja a Jónásokat, a többiek pedig nyugodtan eveznek tovább, rendíthetetlenül bizva — a revízió mentőhorgonyában.

A mandatumok árfolyama pedig ismét emelkedőben van.

Az osztrák választások eredménye.

Az osztrák választások véget értek.

A választói jogosultság kiterjesztése által a képviselők száma 353-ról 425-re emelkedett, tehát most már csaknem annyi, mint a magyar parlamenti képviselők száma.

A választás, mint azt az előttünk fekvő pártok szerinti kimutatás tanúsítja, igen kedvező eredménnyel járt a keresztény szociálistákra, a klerikálisokra és a német néppártra, de annál szomorúbban végződött a liberálisokra.

Az új parlament különben egy valóságos mozaik, mert nem kevesebb, mint 25 pártra szakad.

A főbb adatok egyébként a következők:

A klerikális németek nyertek 15 mandátumot, a keresztény szociálisták 18-at, a néppárt 22-öt, az olaszok 3-at, új csehek 13, *a szociáldemokraták 13-at*, míg ellenben a liberálisok, kiknek soraiba a nagybirtokosok pártja és a német haladópartiak tartoztak, összesen 32 mandátumot vészítettek. A választásnak tehát a milyen örvendetes eredménye ez utóbbi körülmény mellett a ker. szociálisták győzelme ép oly aggasztó a szociál demokraták növekedése is, kik multkori egy mandátumokat 14-re emelték.

Az általános képet tekintve azonban az osztrák parlament feltűnően keresztény jellegű

A „TISZANTÚL“ TÁRCZAJA.

Alborák Emőd. a nyughatatlan hirlapiró Krétában.

Egy kábel-sürgöny alapján: — PLEX.

Hirlapiró nélkül manapság nem történik semmi. Világ események jelentéktelen pletykákká törpülnek, melyekről csak a szereplőknek és a szemtanúknak van fogalmuk és tudomásuk, ha nincs jelen a hirlapiró személyében megtestesített nyilvánosság. ▲ nyilvánosság pedig mindent tudni óhajt: az angol derby eredményét, a német császár legújabb díkezióját, s a földgömbön huszonnégyóra alatt történeteket csakugy mint a piaci árakat és a József-napi vásár eredményét. Azért egy igazi riporternek valóságga születni kell a maga hívatására. És a hírre szomjas közönség nem is tudja, mennyivel tartozik ezeknek az élő krónikásoknak, kik kézzel-lábbal, fejjel-tollal az éjszaka és nappal minden órájában rendelkezésére állanak. Az ilyen lelkiismeretes zsurnalisták számára már külön műszót is talált fel a terminológia: *Alborák* személynében. A modern ujságírók fáját ezzel a gyűjtő névvel ruházta fel a tudományos közvélemény.

Nagyon természetes, hogy Alborák urat a krétai események sem hagyhatták érzéketlenül. Kirugta a biztos talajt lábai alól, vizre

vitték a harc vágó görögök: Solon és Leonidas sutódjai.

Most már közvetlen közelből szemlélheti a görög tüzet és meggyőződhet arról, hogy nemcsak írásra való: a *vörös Kréta*.

Alborák ur mielőtt hajóra, szállt volna, megígérte nekünk, hogy a krétai eseményekről rendszeresen értesít bennünket. A szigeten uralkodó amerikai és a nagy hatalmak blokádjá miatt azonban még csak ma vehettük első levelét mely ekképen szól:

Kanea, február hó végén.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Örömmel értesitem, hogy daczára Vassos görög vezér rettentetlen önkéntéseinek és a marczona szfakiótáknak, daczára a minden nihilista bombánál bömbölőbb melinit kartácsoknak még élek és virágzom, ámbár roppant melegem van mikor ezen az átkozott szigeten a koncert elkezdődik. Oh mennyire más ez mint a mi redoutbeli koncertünk odahaza!!

A levegő megrázkódik ettől a pokoli Wagnerzenétől és a dobhártyám majd megreped. Mint zümmögő legyek és darazsok repkednek a levegőben a görög inzurgensek fegyvereinek golyói úgy hogy minden pillanatban ki vagyok téve annak, hogy rostát csináljanak a bőrömből. Én azonban rettentetlen vagyok akárcsak Görögország. Nekem nem ideálom a hasbe-

szelő Münchhausen, és érzem hogy nem vagyok az anekdoták Edisonja.

De hát nekem nem is kell fantázia, nekem valóság, hus és vérből álló valóság és szenzáció kell. Azért jöttem erre a szigetre, melynek már a neve is história írásra utal, bárha arra a kréta ma már egy kissé alkalmatlan írószer.

Midőn a háboru furiájának kezében a fáklya egy kissé lelohad és Mars ur ő kegyelmessége sutba dobja vértetéjét és pár pillanatra megszűnik az öldöklés, akkor szoktam elővenni czeruzám és papírra vetni azokat az epizódokat, melyeket érdemeseknek tartok arra, hogy ami kedves lapunkban megjelenjenek. Hallgassanak tehát egy kevéssé rám, a távoli krónikásra:

Egy csinosképű talján katona tegnap délen amint végig sétált Kanea városának török negyedén észrevette, hogy egy ablakból nagyon kíváncsian figyeli őt egy fátyolos kisasszony. A bájos jelenség egy ifju török hölgy volt a ki úgy akarta a keresztény harczfi figyelmét magára vonni, hogy egy virágserepet oldott le a magasból, mely azonban oly szerencsétlenül esett le, hogy a gyanutlan Rómeo fejét egészen összezúzta. Azt mondják, hogy a török virág nyelven a cserép ezt jelentette volna: *»Ma este pont 10 órakor a kapuhoz várlak.«* És csakugyan pont 10 órakor egy egész csapat olasz katona jelent meg a török

s valóságos ellenlábas a magyar parlamentnek, mely a liberalizmus és pogányság melegágya.

Milyen megállapodás fog ilyen két különböző képviselőház közt létre jönni a kvóta ügyében?

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 26.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Sári Árpád, Teleky Sándor gr.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső, báró Wlassics Gyula, Darányi Ignác.

Elnök: d. e. 10 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: Bemutatja Sopron vármegye közönségének a kvóta felemelése és Sopron megye és Nagyvárád város közönségének föliratát gör. kath. püspökség fölállítására irányuló föliratait.

Kladják a kérvényi bizottságnak.

Elnök: Elő terjeszti, hogy a házszabályok 133f és 134.§-a szerint összeférhetlenségi esetek bejelentése történhetik a Ház tagja által, vagy olyan által is, ki a háznak nem tagja. Egy a hazán kívül álló egyén hozzá intézett levelében egy összeférhetlenségi esetet jelentett be. De a levél aláírása olvashatatlan. Azt hiszi, hogy az összeférhetlenségi esetet személyesen kell megtenni, mert az illető, ki a Hazán kívül áll, álnevet is használhat. Ugy véli, hogy a bejelentést nem lehet tudomásul venni. (Általános helyeslés.)

Polónyi Géza: Helyesli az elnök nézetét, de tisztázni kell azt a kérdést, vajjon a házszabályok megengedik azt, hogy a Házon kívül álló egyének jelentsenek be összeférhetlenségi eseteket, mert szóló erre nem tud precedenst.

Elnök: Felolvassa a házszabályok ide vonatkozó szakaszát.

Péchy Tamás minden tekintetben az elnök indítványához járul.

Következik a napirend

a költségvetési törvény.

Pulszky Ágost előadó pár szóval elfoglalásra ajánlja a törvényjavaslatot.

Molnár János: A közmondás azt tartja, akié a gyermek azé a jövő. Az omnipotens állam kezei között tartja az iskolákat, ahol elhanyagolják a gyermeki lélek kiművelését.

Magyarországon nincs egyéni szabadság. A hatalom szét kergeti a néppárti gyűléseket,

de megtüri a szociálisták vöröszászlós fölvonulásait. A mostani választási rendszer is csak arra való, hogy az állami kortések buzgó munkálkodásával összeharcsolt többség meghamisítsa a közvéleményt. A modern állam a mobil béke rabszolgájává teszi az iparost és munkást, amely az utóbbiak zsirján élőködik, s zavart, békétlenséget és anarchiát fejleszt. A modern állam elnyel mindent, mi nem az ő érdekében való, sőt abszorbeálja a haza fogalmát is. De egyet nem lát a modern állam: az ő alattvalóinak fájdalmas jajszavát, nem látja a sok erkölcsi piszkot. A néppárt a mostani államrendszernek nem lehet barátja, mert nem ólom, de sólyom szárnyakon következik az a kor, amelyben Magyarország teljes erkölcsi elzüllése be fog állani. A költségvetési törvényt nem fogadja el.

Csáky Albin gróf: Az ellenzék által felhozott bizalmatlansági okokat három csoportra osztja: Házjogiakra, egyházpolitikaiakra és azokra, melyeket a választások miatt hangoztatnak. Az ellenzék egyrésze törölni kívánja a 67-iki közjogi kiegészítést. A szabadelvű párt azonban teljesen kidomorolva látja abban Magyarország államiságát, mert azt fenntartani, abban a korban 1526-tól 1867-ig, dacára annak, hogy többször kimondották Magyarországot teljes függetlenítését minden más államtól, annak államisága sohasem domborodott ki annyira, mint most. A költségvetési vita folyamán hallotta, hogyha Svéd- és Norvégország meg tudnak lenni a tiszta perszonális unio alapján, miért ne lehetnénk meg mi is így Ausztriával?

Ez a példa ránk nem illik, de ha illenék is, nem volna csábító. Mások nálunk a földrajzi és egyéb viszonyok, mint ott. Az Ausztriával való alkudozást különben úgy kell vezetni, hogy azok olyan eredményre vezessenek, amelyek minden tekintetben biztosítják Magyarország érdekeit. E tekintetben nyugodt a kormány működése iránt.

Attér ezután a bizalmatlanságok második csoportjára, melyek miatt a néppárt nem hajlandó támogatni a kormányt. Ezekre azt mondja, hogy amíg ezek a néppártot a kormány ellenevé teszik, nekik a nagyobb jog-czim a kormány iránti bizalom. Ugy találja, hogy annak a kulturharezznak, melyet a néppárt az egyházpolitikai törvények miatt látni vél, semmi nyoma sincs. Foglalkozik ezután gr. Zichy János beszédével, aki kijelentette, hogy a néppárt konzervatív párt. Figyelemre méltónak találja ezt a kijelentést, miért foglalkozni akar vele, hogy kimutassa, meg vannak-e vagy nincsenek a néppárt működésében az igazi konzervativizmus gyümölcsei. A néppárt működése tele volt és van incziminacziókkal a múlt és jelenlegi országgyűlés iránt. Nem akarja ku-

tatni, hogy a néppárt működése hogyan fér meg a nép közvéleményével, hogyan egyeztet-hető össze a lelkiismereti szabadsággal, de konstatálja azt, hogy a néppárt a maga politikai szereplésével a békét hosszú időre megromtotta, ami nem konzervativizmus, hanem a legmesszebb menő reakció. A választásoknál a néppárt a nép fanatizmusára számított, a tudatlan tömeget felbujtogatta... (nagy zaj a néppárton: Hol? Mondja meg hol?) Ez sem konzervativizmus. A néppártot különben olyan muló gyermekbetegségnek tekinti, amely olykor a felnőtteken is kitör. (Zaj a néppárton. Ugy van! ugy van! a jobboldalon.)

Attér ezután a bizalmatlansági okok harmadik csoportjára, amelyeket a választások miatt zudítanak a kormányra. Mindenütt, ahol csak vannak választások, vannak visszaélések is, de meg igen sokszor amit egyik párt a maga részéről megengedhetőnek, sőt helyesnek talál, a másik párt részéről már visszaélésnek tekinti. (Nagy zaj. Elnök csenget.) Hosszu idő óta különben mindig ugyanazok a pauszok hangzanak föl, majdnem ugyanazokban a kifejezésekben, amint azt bizonyítja az Országgyűlési Napló, de ezek a panaszok mindig nagyon gyengén vannak támogatva. Teljes bizalommal van a kormány iránt, miért a költségvetési törvényt megszavazza. (Hosszas éljenzés jobbfelől.)

Eötvös Károly: Első sorban foglalkozik Csáky beszédével, amelyben semmi pozitív, indokolata nincs annak a nagy bizalomnak, amelyet Csáky a kormány iránt nyilvánított. Molnár János beszédével foglalkozva, nem akar szólni arról, hogy Molnár Plato és Arisztotelesz álláspontjából nézi a mostani viszonyokat. Ez nem baj. A kultuszminiszter ugyan talán nem tudja, hogy ő nem Arisztotelesz, de utolsó bolondja (Derűtség.) Az isko'áktól első sorban azt kell megkövetelni, hogy övéivé legyenek a magarságnak. A hazafi és nemzeti érzést kell kiolthatatlanul belecsepegtetni az iskolák növendékeibe. Ezt akarja szóló és pártja kivívni az iskolák terén, s kéri a néppártot és mindenkit, hogy ez ellen ne gördítsenek eléjük akadályokat az egyház és Mindenható nevében. (Felkiáltások a néppárton: Nem is!) Molnár megtámadta a kormányt azért, hogy a kuria holt kézről szóló döntvényét kifogásolta.

Szólo is megtámadja a kormányt, de azért, hogy azok a bírák, akik olyan döntvényt hoztak, még mindig nincsenek fegyelmi vizsgálat alatt.

Egy hang: Hát a meggyőződés?

Senkinek, még a királynak sem szabad a fennálló törvényekkel egyenesen ellenkező döntvényt hozni. Pulszky előadó beszédével foglalkozván ezután, különösen találja, hogy Pulszky az elődökre való hivatkozással ajánlotta a javaslatot elfogadásra. Ez nem indok.

hölgy kapujához és fogságba hurcolta a meg-gondolatlan fiatal szerelmemt.

Kérdem már most, lehet-e tragikusabb végü randevut elképzelni?

*

Tegnap meglátogattam a város egyik polgárát, kinek házáat a német Kaiserin Augusta bombái kegyetlenül megkuszálták. Kifejezve neki részvéteimet, siettem megnyugtani, hogy nekünk nem nagy örömet okoz ez a komédia mert körülbelül 500 márkába kerül egy ilyen ficzkó, melyet a hadihajóról kilőnek. »Oh, ha ezt tudtam volna, — felelé igazi akasztófa humorral — akkor az összeg felét inkább elengedtem volna Önöknek.«

*

A napokban ugyancsak, odamondogattam ezeknek a kontyos törököknek. Azt kérdezi ugyanis tőlem az egyikük: »Szereti Ön az Arany-szarvat?«

— Nem — felelé én mérgeesen — én bimetalista vagyok.

Olyan ijesztő arckifejezéssel kísértem e szavakat, hogy a hosszú török iziben keresztet vetett magára, pedig a korán értelmében ezt nem is teheti.

*

Mindjárt megérkezésem után hivatalos voltam egy előkelő törökhöz ebédre. Ez alkalommal az a kitüntetés ért, hogy a házigazdának

mind a husz feleségét az asztalhoz vezethettem. Ismeretes, hogy a törökök még odahaza is levannak fátyolozva, és ezt az inkognitót ők oly szigoruan veszik, hogy a liberális eunuchok még a sampányeres üvegek dugóját sem huzzák ki az ebéd alatt. Én annak daczára is jól éreztem magamat a sok szép dáma között és megkérdeztem Maecenásomat, hogy nem engedné-e meg nekem azt, hogy a szomszédnőm fátyolat, vagy álarczát fellebbentsem.

»Nem, te hitetlen kutya, te szentségtelen gyaur,« válaszolt mérgeesen miközben görbe kardjára tette kezét, és majd egyenesre hajlítottta azt markával, ha ezt valamely nő megtenné rögtön veled együtt a tengerbe dobtánám.«

Nagyon sajnálom, hogy így történt, és midőn távoztam senki sem kapott tőlem bak-sist, azaz hogy trinkgeldet.

*

Azt az érdekes tapasztalatot tettem, hogy a mostani görögök alig emlékeznek már dicső eleik hősi tetteire. Ha azt kérdezi tőlük az ember hogy meddig szokott Hómér szundikálni? Vagy Hol lehet szert tenni egy jó Prokuszesz — ágyra?

Avagy, hogy: Hová lettek a baglyok szárnyai, hogy kézen kell azokat Athénba vinni. Ilyenkor sohasem kap az ember feleletet.

Még a trójai falóról sem tudnak semmit.

Ez kitünik abból, hogy midőn legutóbb gunyolódva kérdeztem egy görögtől, hogy miért nem építenek maguknak egy trójai velozcipédet ha Konstantinápolyt be akarják venni, a helyett hogy jó kemény dór dialektusban összeszidott volna, még gratulált nekem görög szimpáthiámhoz.

*

Midőn ma reggel a szoba pinczérre rákiáltottam, hogy ne fűtsön ilyen melegben és ezt a kifejezést találtam használni: »Hallja maga Styx ur, talán egy üveg Lethe-vizet ivott ma mámorában? Olyan bambán bámult reám, hogy arczáról lehet leolvasni, hogy meg nem éztett. A szerencsétlen kétségkívül a saját szép Helenája históriáját sem tudta.

Kutya egy dolog, hogy a krétaik semmiféle külföldi emberrel nem tudják magukat megértetni csak a bombázást értették meg rögtönösen és mindjárt tudták, hogy az ágyuk vasszája ezt hirdeti: Hát nem lesz már béke. Nem férték a bőrötökben? Különösen mulatságos a Krétaik és francziák egymással való érintkezése. Valamelyik nap tele torokkal ordított az egyik ut közepén egy felkelő. Fel testvéreim, fel menjünk Byzancopolisba! Egy franczia tengerész ezt meghallván megtiltotta az efféle kiabálást. A krétai polgár erre büszkén kifeszítette mellét, és nagyokat ütven arra az öklével minden franczia tudományát összeszedvén így szól.

De amit elmulasztott Pulszky, azt némileg helyre hozta Csáky, aki által felhozott bizalmatlansági csoportok közül az elsővel, a közjogiakkal óhajt foglalkozni. Az ő álláspontjuk az, hogy a magyar nemzet számára visszaállítsák a teljes államiság, ha kell, a 67-iki törvények eltörlésével, ha kell, ezeknek gyökeres átalakításával. Csáky azt mondta, hogy a magyar államiság teljesen kidomborodik most. Erre azt mondja, hogy a nemzet becsülete, annak önérzete ami csak akkor ér valamit, ha semmi sem hiányzik belőle. Olyan ez, mint a vár, melynek minden kapuja ellenél az ellenségnek, mert ha csak egy is megnyílik az előtt, veszve van az egész vár. Kimutatni igyekszik ezután, hogy nálunk minden német, a külképviselet, az udvartartás, a hadsereg. Hol van hát a magyar államiság kidomborodása?

Szól azután Csáky beszédének azon részéről, melyben a monarchia nagyhatalmi állására hivatkozott. Ez a nagyhatalmi állás semmi más, mint phantom s lesz alkalma még elmondani, hogy mit tartott erről a nagyhatalmi állásról Deák Ferencz.

A kiegyezési tárgyalásokról szólva, megbotránkosással látja, hogy az osztrák kormány mesterséges módon izgatja ellenünk a közvéleményt, és még inkább megbotránkoszik azon, hogy a magyar kormány azt meglátni nem akarja. A konzervatív párt megalakulását illetőleg megjegyzi, hogy annak a mai időben nem lehet semmi alapja. Mert mi a célja ennek a pártnak? Hisz a mostani kormány sem a közigazgatás, sem a közszabadság terén nem halad előre. Vagy még ebben is akadályozni akarja a kormányt? (Derűtség.) Vagy talán a sajtószabadság terén tesz a kormány nagy haladást.

Egy hang balfelől: A provízió terén.

A néppárt különben az egyházpolitikai kérdésektől eltekintve, éppen olyan, mint a szabadelvű párt, de már munkálkodása nem lehet eredményes, nem ronthat el már semmit mert a szabadelvű párt mindent elrontott. A szabadelvű párt éppen olyan konzervatív, mint a néppárt.

Az inkompatibilitási törvényekről szól ezután s elmondja, hogy mikor a törvény volt napirenden, Madarász József egy módosítást tett, hogy az akkor alapított Leszámitoló és pénzváltó bank hivatalnokai vagy igazgatósági tagjai képviselő ne lehessen. Arról a helyről, ahol most Berzeviczy képviselő ur ül, felemelkedett egy beteg ember és elfogadta Madarász indítványát. »Földrengést — mondja Eötvös — én még nem láttam, de mintha a föld hasadozott volna meg a Házban, olyan riadalom keletkezett.« Nagy keservesen megszavazták. (Derűtség.) Jött azután az inkompatibilitás s mikor azok képviselők nem lehettek, akkor a

»Monsieur je suis un Crétin! Ez utóbb szóval krétai voltát akarta kifejezni és azt mondta hogy csavargó.

»Nohát ha én agylágyulásban szenved, mondá neki a francia tengerész szalutálva akkor én tölem itéletnapjáig is bőmbölhet.

Tegnap este a Tantalus-hoz címzett tengerparti kocsmá annyira megtelt publikummal, hogy még egy gombostűt sem lehetett volna földre ejteni. Ott lehetett látni a hatalmak hajóinak matróczeit amint meglegedetten üldögéltek a görögök és törökök között. Egyszerre nagy zene-bona támad. Egy felkelő ugyanis felállt és beszédet tartott melylyel az osztrák-magyar tengerészetet megsértette. Erre felugrik egy matróz az osztrák-magyarok közül és így kiált: »Megállj legközelebb olyan keményen megbombázzunk benneteket, hogy golyóink még a napot is elsötétítik. A krétai sem mondotta ezt kétszer magának hanem így felelt: »Annál jobb, akkor legalább árnyékban fogunk harcolni veletek.

Bosszantotta ez a beszéd a többi hajós népet is egy német közbe szólt: »Mit ti háborút akartok? Hiszen nincs is pénztek?! Ostobaság-jegyze meg egy olasz matroz-hiszen eleget előlegeztünk nekik a napokban. Mire olyan harsogó kacaj támadt, hogy mindenki a hasát fogta nevéttében. Így végződött első estén a szigetén.

folymahajózásnál vízi biztosítók lettek. Ezek mulattak, szórták a pénzt, ha eltávoztak rendszeren kiöntött az árvíz. (Nagy derűtség, taps). Végre minden vizet felfedeztek, elfogytak a vizek. (Derűtség.) Kijelenti végül, hogy a költségvetést nem fogadja el s határozati javaslatot nyújt be.

Ki lesz az új polgármester?

— Két értekezlet. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsági tagjainak a szabadelvű párthoz tartozó része csütörtök délután értekezletet tartott a »Széchenyi szálloda« 13. sz. szobájában, melynek egyedüli tárgya a polgármesteri állás betöltésének kérdése volt.

Az értekezleten meglehetősen nagy számmal jelntek meg a tagok. Határozatot azonban nem hoztak, csupán egy tíz tagu »gondolkodó bizottságot« alakítottak, melynek feladata lesz puhatolózni s megállapodni egy alkalmas jelölt személyében.

Az értekezleten jelen voltak: Hlatky Endre elnökle alatt Hoványi Géza, Molnár Lajos, Pallay Lajos, Tóth Márton, Stark Gyula, Sebestyén Lajos, Mihelffy Adolf, Gábel Jakab, Hillinger Lipót, Nyíry György, Deutsch K. J., Papp Imre, Mezey Mihály, Frankó Endre, Dr. Bozóky Alajos, Farkas Izidor, Müller Salamon, Kaczián Károly, Bognár Sándor, Dr. Sarkadi Lajos, Dr. Várady Zsigmond, Guttmann József, Jablonszky Emil, Dr. Radó Ignác, Dr. Friedländer Samu, Waldmann Lajos, Dr. Sonnenfeld Zsigmond, Reismann Mór, Serdült Bálint, Landler Ferencz, Dr. Baróthy Ákos, Moskovics Mór, D. Munk Béla, Huzella Gyula, D. Moskovits József, Szählender Károly, Terneyi Antal, Kékus Vidor, Löblé Henrik, Ullmann Izidor, Ragány János, Bertsey György, Rendes Vilmos stb.

Hlatky Endre az értekezletet megnyitván arra kéri fel a jelenvoltakat, hogy az új polgármester személyében olyan férfit igyekezzenek találni, ki mindenekelőtt szabadelvű párti és ne hallgassanak arra az ellenzéki kortesfogásra mely azt tartja, hogy a polgármester kérdése nem pártkérdés.

Felkiáltások: Éljen Hlatky polgármester!

Hlatky: Ugyan, mi lenne, ha az egész országban az alispánok, polgármesterek 48-asok volnának?

Bertsey György: Nem rossz lenne, ha úgy volna!

Hlatky: Olyan ember személyében kell tehát megállapodni, kinek multja garanciát nyújt arra, hogy a szakadelvűség tántoríthatlan hibe s így a párt érdekeit szíven fogja viselni, emellett tevékeny s a városi viszonyokkal ismerős férfi. Legjobb lesz azért a jelen gyűlésen nem határozni véglegesen, nehogy elhamarkodják a dolgot, hanem egy bizottságot alakítani, mely puhatolózzon az iránt, hogy kiben összpontosul a közbizalom s hogy maguk a jelöltek hajlandók-e a polgármesteri székét elfoglalni?

Ajánlatára e czélból a következő 10 tagu bizottságot küldte ki az értekezlet:

Hlatky Endre,
Hoványi Géza,
Reismann Mór,
Ullmann Izidor,
Mezey Mihály,
Dr. Várady Zsigmond,
Bertsey György,
Dr. Moskovits József,
Dr. Radó Ignác,
Farkas Izidor.

Dr. Radó Ignác azt ajánlotta, hogy az egy hangu választás érdekében lépjen e bizottság érintkezésbe a 48-as párttal, mert mint ő van értesülve, a 48-asok, ha sikerül alkalmas jelöltet találni, nem fognak csupán személyes okokból ellenzékieskedni.

Az értekezlet Bertsey Györgyöt bizza meg, hogy ezen határozatot a 48-asokkal közölje.

Dr. Friedländer Samu beszéde után, melyben azt hajtogatta, hogy *konkoly is van a szabadelvű pártban* s hogy felsőbb helyekről jövő figyelmeztetés vagy oktrojálásoknak ne engedjen a párt, az értekezlet véget ért.

Jelenleg tehát a város lehető legnagyobb bizonytalanságban van, hogy ki lesz a polgármester. Egy jelölttel azonban kevesebb van: Hlatky Endre ugyanis az értekezlet elején újra határozottan kijelentette, hogy a polgármesteri állásra nem reflektál s abban most már megnyugodott a szabadelvű párt is.

Most tehát csak 3 polgármester jelölt van: Hoványi Géza, Rác Mihály Bulgyovszky József kik mindhárman pályázni fognak. Legtöbb chance Hoványinak van, de meglehetősen párttal rendelkezik 2 ellenféllel is.

A napokban szóban forgó jelöltekről való hírek egyike sem bir komoly alappal, tehát a fenti három valamelyike lesz Nagyvárad város polgármestere, ha csak a legközelebbi napokban nem támad más komoly jelölt. Majd meglátjuk!

Éljen Rác Mihály!

A szabadelvűpárt értekezlete után, csütörtökön este 6 órakor a »48-as Népkör« helyiségében Nagyvárad város ellenzéki városatyái gyűltek össze értekezletre, hogy megbeszéljék a polgármester jelölést.

Jelen voltak: Kunyhóssy János, Nagy Lajos, Serényi Gusztáv, Papp István, Milibák József, Schütz Albert, Mészáros József, Weisz Károly, Déry János, Fekete László, Stern Hermann, Beczkay Lajos.

Kunyhóssy János előadta, hogy az értekezlet célja: megállapodás alkalmas polgármester jelölt személyében, aki mellett a választásnál tömörüljenek. Majd áttért Rác Mihály helyettes polgármester eddigi működésére s méltatta, Rác Mihály 25 éve szolgálja Nagyvárad városát önzetlenül, buzgón s ha most a polgármesteri diszes állással megtisztelik, az igazságnak és méltanyosságnak tesznek eleget. Mondják ki egyhangú lelkesedéssel, hogy Rác Mihályt óhajtják polgármesternek. Mivel a szabadelvűpárt 10 tagu bizottságot küldött ki, az esetleges érintkezésre az ellenzék is küldjön ki egy bizottságot, a mely eljárásáról tegeyen jelentést.

A beszéd végeztével Rác Mihályt zajosan megéljenezték.

Serényi Gusztáv szintén Rác Mihály mellett szóval fel, aki előzékenyen, jóakarólag karolta fel a polgárság ügyét s akiről tudjuk, hogy jellem, tudomány és szerénységgel bővelkedik, Ajánlja Rác Mihályt, akinél jelesebb embert nem találnak.

Szóaltak még hasonló értelemben Milibák József, Schütz Albert, Fekete László, Stern Hermann st.

Egyhangulag kimondták, hogy a Rác Mihályt jelölik a polgármesteri állásra.

A hét tagu bizottságba a következőket választották be: Kunyhóssy János, dr. Vári Szabó Béla, Stern Hermann, Szokoly Tamás, Beczkay Lajos, Czegléd Sándor és Serényi Gusztáv.

Az értekezlet Rác Mihály éljenzésével véget ért.

Megjött a fizetésemelés.

— A városi tisztviselők öröme. —

Ritkán vártak olyan óhajta miniszteri leiratot a városházán, mint a tisztviselők fizetésemelésének jóváhagyását. Egy hónap óta mindig lesték a napot, a mikor a posta meghozza a jobb jövőbe vetett reménység teljesedését.

Csütörtöki számunkban, budapesti értesülésünkhöz képest megirtuk, hogy a miniszter már jóváhagyta a fizetésemelését s azt már expediálták is.

Tegnap tényleg megérkezett a belügyminiszter leirata. A szervezeti szabályrendeletet s ebben a fizetésemelést jóváhagyta, csupán néhány változtatást kíván; de ezek nem lényegesek.

A szervezeti szabályzatban a polgármester hatáskörénél akként módosítja a szabályzatot, hogy a polgármester a teljesített mun-

kákra előlegül 500 frtig csak rendkívüli sűrű esetekben utalványozhat összegeket.

A leiratnak a fizetésemelésére vonatkozó része szóról-szóra a következő:

A közgyűlési határozatnak III. részét, melyben a fizetésemelések állapították meg és több állás beszüntetett, — a 75 pont alatt azon rendelkezés kivételével, hogy a rajzoló állás ideiglenesen alkalmazott segéd személyzet létszámba felvétessék, — *ezzel jóváhagyom.*

A rajzoló állásnak felvételét, tekintettel arra, hogy az csak a szükséghez képest töltetik be, — mellőzendőnek tartom; mint hogy pedig a közgyűlés ezen határozata a bemutatott szervezési szabályrendelet példányokban tényleg érvényesítve nem is lett, ennélfogva a szabályrendelet szövegének megfelelő módosítása iránt intézkedés szüksége sem forog fenn.

Ugyancsak a már idézett közgyűlési határozatnak IV. részét, melyben az újonnan szervezendő állások és az azokkal összekötött javadalmak állapították meg, — a 11. pont kivételével ezzel jóváhagyom.

Az ezen pontban az újonnan szervezett 3 adóvégrehajtói állás részére ugyanis 500 frt fizetés és 100 frt lakbér szavaztatott meg, a mi szemben azzal, hogy a már meglévő adóvégrehajtói állások után 400 frt fizetés és 100 frt lakbér javadalom van megállapítva; teljesen indokolatlan, a miért is az újonnan szervezendő adóvégrehajtók javadalma a többi adóvégrehajtókéhoz képest leszállítandó.

Mint hogy pedig ezen határozata a bemutatott szabályrendelet példányokban szintén nem lett foganatosítva, ennélfogva a szabályrendelet megfelelő módosítása iránt sem forog fenn intézkedés szüksége.

Végre jóváhagyom a már idézett közgyűlési határozatnak a városi tanítók és tanítónők javadalmának megállapítására vonatkozó V részét is.

A leirat végén kijelenti a miniszter, hogy a fentebbi intézkedéssel Markovits Pál tanító és Gábel Jakab t. biz. tag fellebbezése tárgyalanná vált.

A miniszter leirata érthető örömet okozott a városházán.

Nincsen pótlék.

Ugyanezen a napon érkezett meg Nagyvárad városához egy másik leirata a miniszternek, a melyben a közgyűlés által megszavazott drágasági pótlékol visszautasítja s nem hagyja helyben.

A miniszter leiratában azzal indokolja az elutasító határozatát, hogy a fizetésemelés jóváhagyása által a drágasági pótlék tárgyalanná vált. A közgyűlés ugyanis akként szavazta meg a drágasági pótlékol, hogy ha a fizetésemelést keresztül viszik, a pótlék összege csak előlegül szolgál s a fizetésemelésből visszafizetendő.

Igy a tisztviselőket közvetlenül nem érinti a pótlék visszautasítása, de felmerül ez által egy igazságtalanság. A szegény napdijasok és azok az alkalmazottak, kik nem részesülnek fizetésemelésben, elesnek az eddig élvezett pótléktól.

A törvényhatósági bizottság bizonyára méltányos lesz az így károsodó alkalmazottaival szemben, s talál módot, a melylyel őket kárpótolja.

A városi napdijasok körében, mint értesülünk, mozgalom van keletkezőben, hogy kérényt intézzenek a törvényhatósághoz.

A debreczen—nagyvárad villamos vasut.

— Közigazgatási bejárás. —

Tetszetős életre való eszmének tűnik fel kisbaári Kiss Ferencnek azon terve, hogy Debreczen és Nagyvárad között megkönnyítse a forgalmat. Villamos vasutat tervez a két város között a legegyszerűbb irányban, az országut mentén.

A vasut közigazgatási bejárása pár napig tartott s tegnap fejezték be Nagyvárad város tanácsstermében.

Csütörtökön tárgyalták a Nagyváradhoz közel eső Kereki, Szántó, B-Püspöki községek határában elfutó vonalrészeket, tegnap pedig a Nagyvárad belterületére építendő vonalakat. Ugyanis kitűnt, hogy bár a város nem adott a város belterületére nézve előmunkálati engedélyt, azt közvetlen a minisztertől szerzett be a vállalkozó.

Az eredeti tervezettől némi tekintetben eltértek s Nagyvárad közelében helyesebb irányt jelöltek ki.

Eredetileg ugyanis azt tervezték, hogy Kismarja felől Bihar községnek fusson a villamos vasut vezetéke. Tekintettel azonban arra a nagyon is fontos körülményre, hogy Bihar községnél és az eredeti iránynál már közlekedik vonat, a bihari helyi érdekű vasut vonalán s így inkább kétes mindkettőnek a jövedelmezősége Bihar megye képviselőjében Szunyogh Péter alispán is felvetette ezen kérdést s éppen az ő javaslatára egy másik, vasutal még nem bíró vidékre tették át a villamos vasut vonalát.

Kismarja községtől Nagy-Kereki, Kis- és Nagy-Szántó községek érintésével Bihar-Püspöki községen keresztül Nagyváradra tervezték a felső villamos vezetékű vasutvonalat. Ez által igen előmozdítatnék ezen vidék fejlődése.

Nagyváradra a püspöki-i országuton jönne be a vonal s Országut-utczán a kocsit szélén futna a Páris patak köhidjára. Innét alternatív tervet készítettek. A vonal a Főutczán és Kishidon át a Szent-László-térig húzódnék, azonban egyelőre csak az Apáczá-utczáig építenék ki a vasutat.

A másik terv szerint a Páris patak hidjától Sztaroveszky-utczán át a Nagyhidig; itt vagy külön hidon, vagy a mostani vashid megerősítése után ezen keresztül, Kolozsvári- Széna-utczákon, a Nagypiaczon, Kossuth-utczán át a Szent-László-térre.

A Nagyvárad város képviselőjében jelenlevő: Rácz Mihály polgármester, Dúsz László főügyész, ifj. Rimler Károly főkapitány, Busch Dávid v. főmérnök, Gyurkovits Kornél áll. ép. főnök és Száhlender Károly törv. hat. biz. tag, egy nyilatkozatot adtak ki, a melyben kijelentik a város nevében, hogy hogy kifogásokat nem emelnek a vasut építése ellen, azonban kikötik:

hogy a helyi belforgalmat a város belterületén csak a város külön engedélyével közvetítheti, s a város erre nézve fenntartja magának a jogot. A forgalom-közvetítés a belterületről a legközelebbi vasut állomásig történhet.

Bármily üzemű építendő. közuti vasut részére a helyi érdekű villamos vasut vonalán a közlekedés biztosítottatik s a villam áramot használatra köteles átengedni, később megállapítandó feltételek mellett.

Ha az építendő közuti vasut részére kitérők lennének szükségesek, a helyi érdekű villamos vasut azok kiépítését tűrni s egyúttal a villam áramot átszolgáltatni tartozik.

Ha a vasut finanszírozása elé semmi aka-

dály nem gördülne, egy év mulva megszólalhatna a gyorsan száguldó villamos kocsin a jelző csengő, mely egy vidék fejlődését hirdetné.

Orsz. Magyar Diák-Szövetség kongresszusa.

Az Egyetemi Lapok az C. M. D. Sz. főorgánuma kibocsájtotta már a legközelebbi számában a Nagyváradon tartandó O. M. D. Sz. kongresszusára való meghívást az ország összes akadémiáihoz s egyszerűs mind az itt rendezendő *athletikai verseny* érdekes programját is, mely Nagyváradon mindeztideig unikum számba megy. A meghívást szösz szerint itt közöljük:

Meghívás.

Az O. M. D. Sz. ez évi kongresszusát Nagyváradon fogja megtartani, — a nagyvárad osztály és a központ együttes megállapodása szerint — április hó 22, 23 és 24. napjain.

Fölszólítom az O. M. D. Sz.-be tartozó ifjúsági egyesületek elnökségeit, hogy kecskeméti kongresszus által meghatározott számarány figyelembe vételével egyesületek megbízottainak neveit és esetleges indítványait a központnak és a nagyvárad osztály elnökségének legkésőbb április hó 10-ig jelentsék be.

Bár a kongresszus csak apr. hó 22-én kezdődik, az egyesületek kiküldötteinek apr. 21-én meg kell érkezniök, hogy az elszállásolás, az igazolás és az igazoló jegyek átvétele rendben megtörténhessék, hogy előértekezlet tarthassunk és hogy a vednöknel és a diszelnöknel még az nap tiszteleghassunk. Az nap este ismerkedési estély is lesz.

Részletes programot a nagyvárad osztály fog kiadni.

A tanácskozások sorrendjét a következő számban közöljük.

Fölszólítás.

Felkérem az O. M. D. Sz.-hez tartozó egyesületek elnökségeit, hogy egy diákszövetségi zászló czéljaira saját hatáskörükben gyűjtést indítani sziveskedjenek és e gyűjtés eredményéről a központban 1897. apr. hó 10-éig beszámolni sziveskedjenek.

Az O. M. D. Sz. által az 1897. évben tartandó kongresszus alkalmából 1897. ápril 23-án délután, Nagyváradon rendezendő

athletikai viadalmak

versenysorrendje:

- I. 100 yardos síkfutás.
- II. Súlydobás 7 $\frac{1}{4}$ kgros golyóval.
- III. 1 mfdes síkfutás (1609 m).
- IV. Távol ugrás (földről).
- V. $\frac{1}{4}$ mfdes síkfutás (402 $\frac{1}{4}$ m).
- VI. Magas ugrás (földről).
- VII. 300 yardos handicap (274 m).
- VIII. Zsákverseny (50 yard.)

A versenyekről a részletes programot a verseny napján adjuk közre a díjazások megjelölésével. Minden versenypontra nevezhet minden amateur gentleman egyetemi vagy akadémiai hallgató. Nevezéseket az Egyetemi kör elnökségéhez kell beadni ápril 21-ig Budapesten (IV. Kecskeméti-utca 2. sz.) ápril 22-én d. u. 6 óráig Nagyváradon.

Tartsák meg a hivatalos órát.

— Uj rend a városházán. —

A városi közgyűlésekben már többször szóba jött, hogy a tisztviselők segéd-és kezelőszemélyzet nem jár pontosan be a hivatalba, nem tartja be a hivatalos órákat s ha ott vannak nem fejtenek ki olyan szorgalmat, mint a minőt elvárhatna a város.

Ha lesz elég szilárd elhatározás ez akarat-erő az intéző és vezető férfiuban, ezek az állapotok meg fognak szünni mihamarabb. Legalább a kezdet még van rá.

Rácz Mihály helyettes polgármester, a mint a város vezetését átvette, szigorú körrendeletben hívta fel a kezelő és segédsze-

»Gazdakör« hálás köszönetét. Nagyváradon, 1897. márczius hó 24-én. Ifj. Krupka Károly főjegyző. Ludvig B. Béla elnök.

* **Elveszik a keresetüket** Heller József és társai piaci gabona elárúsítók kérvényt adtak be Nagyvárad város tanácsához, amelyben panaszkodják, hogy keresetük annyira megcsappant, hogy alig élhetnek. Ennek okát abban látják, hogy Hegy-Pályi, B.-Püspöki és Szent-András községekből sok falusi lakos a heti vásárookra bejön Nagyváradra, a gabonát itt összehúzóval s azután keskeny, hosszú zsákokba ürítetik. Így többet mutat a gabona, s ők kisebb mennyiségben eladják, igen sokszor 4 vékát 5 véka helyett, természetesen a napi árnál, olcsóbban és így őket megfosztják a keresettől. Szigorú intézkedést kérnek a falusiak ellen.

* **Hajsza Németh Sándor ellen.** A hegyi orvost most már nemcsak a rendőrség de az orvosok is más módon kezdik hajszolni. Nem akarnak neki békét hagyni, pedig nem árt szegény a világon senkinek sem. Azt fogták rá, hogy veszélyezteti a közegészség ügyet s egyik orvos, most a másik után tesz a bíróságnál ily értelmű feljelentést ellene. Jelenleg is, négy ily ügye van folyamatban, melyek bizonyára az előbbi ügyekhez hasonló kimenetelűek lesznek. Németh Sándor, mint halljuk legközelebb egy fiatal orvost fog szerződteni maga mellé, s így akarja elejét venni a sok hajszának.

* **Etsedy Albert műterméből.** Várad legöregebb művésze által saját kezűleg festett tájképet, tegnap sorsolták ki. Várad művész világát lázba hozta ez az eset s tömegesen jelentek meg a teremben, hogy láthassák ki a fortuna istennő kegyence. A bájos nő az „Izsák“ névre mosolygott, ki alatt báró **Bánffy** rejtőzik saját életnagyságban. Ezen nagy horderejű esemény regisztrálásával egyidejűleg, azon helyzetben vagyunk, hogy egy titkot fedezhetünk fel az olvasó közönség előtt, melyet tulajdonképpen még nem volna szabad a nyilvánosság elé hozni. De mivel elvünk a gyorsaság, hát kijelentjük, hogy **Etsedy** karján újra egy új kép jelenik meg, melyen rajta van egy vár omladék, néhány holló s fent lebeg a tiszta léghajó. A képre nézve csupán az a megjegyzésünk, hogy tulságos bizar, csupán Etsedy Albert szeszélyes ott léte (egy tóparton áll) igazolja, hogy ez a kép eredeti főlve. Művészi esetre vall minden vonása és ezt a képet mindenestől megnyerheti aki mer és ráeszkíroz egy kerek piczulát.

* **Verekedés** Csütörtökön éjjel négy leány egy várad-velencei kocsmában összehálokoltak s valóságos kis csatát rögtönöztek, melynek a sebesülte is megvolt **Boros** István személyében. Gsipa vér lett az egész arca s még a háta is sajgot az ütlegek miatt. A botrányt okozó leányok jókedvét kissé lehűtötte a látvány, különösen pedig akkor, midőn a rendőrök is beleavatkoztak a dologba.

* **Egy tolvaj aki vicczel.** Néhány nap előtt K. G. törvényszéki hivatalnak panaszt emelt a rendőrségnél, hogy valami szem füles tolvaj, a szobájából ellopta a tavaszi felöltőjét. Hogy ki volt a tolvaj, sejtetni sem meri s a rendőrség bölcs belátására és tapintatára bízta annak kiderítését. Ez a kis lopás a lapokba is belekerült s a rendőrség pedig kötelességéhez képest kutatót. Keresett, nyomozott de hát kevés szerencsével és sok gondnal. Tegnap azonban a vizsgálatot kedélyes fordulat zavarta meg, ugyanis K. G. egy levelet kapott, melyben, mellékelve volt a **felöltőről szóló zálogcédu** sőt egy aranyos szegélyű levél is beküldő elegáncziáját akarta elárulni. Szólt vala a levél ilyeténképpen: „Uram! Nem vagyok valami csavargó, nekem semmiféle ruhára nincs szükségem, bizonyosság rá a /. alatt mellékeltem zálogcédu. Azonban mindenestül köszönöm hogy pillanatnyi pénzzavaromból kisegített! Anonimus.“ A szegény hivatalnok, mert nem tudja tréfául vagy komolyan vegye a dolgot, de örül mindenestül, hogy csekély áldozattal szerezte vissza felöltőjét.

* **Megverte az édes anyját.** Szörnyű nagy legény **M a k a r i Gábor**, aki mint hetes szolgál egy nagyvárad házban. Tegnap hazament édes anyjához és két forintot kért tőle. Anyja ki máskülönben is szegény asszony, megtagadta a fiu kérelmét, mire ez neki ment, össze verte és fojtogatni kezdte. A kiabálásra berohanó

szomszédok szabadították ki az édes anyját, vadálata fia kezei közül, ki elfogja venni a törvénytől is gyönyörű tettéért a megérdemelt jutalmát.

* **Virágtolvaj.** Egy fiatal falusi leány ment panaszra tegnap a rendőrséghez. Szaldobágyról jött Nagyváradra s egy kosár illatos ibolyát kínált eladásra. Azonban nem sok szerencsével járt Nagyváradon, mert valaki ellopta a kosarát ibolyástól együtt. A rendőrség megígérte neki, hogy keresni fogja a tolvajt, akit talán lehetetlenség lesz megtalálni.

* **Szerkesztői üzenetek miatt** egyik amerikai újság két hü előfizetőjét elvesztette. A dolog így történt: egy atya, akinek fogzásban levő ikergyermekei voltak, látván a kicsikék kinlódását, azt kérdezte a szerkesztőtől: mikép könnyíthetné fájdalmát? Ugyanekkor egy kerttulajdonos azt kérdezte: mit tegyen a gyümölcsfáit pusztító sáskasereg ellen? — A szerkesztő hűségesen válaszolt a kérdésekre, de véletlenül a neveket felcserélte. Az ikertestvérekatyja ezt a feleletet kapta: Burkolja őket gyöngéden szalmába és gyujtsa meg a szalmát. Így a kis férgektől, melyek még néhány pillanatig hánykolódnak a lángok közt, csakhamar meg fog szabadulni. A kerttulajdonos pedig azt a tanácsot kapta hogy: Adjon be nekik kasztorolajat és sima elefántesont pálcikával dörzsölgesse gyengén az injuket.

31 év óta áll fenn a helybeli jó hírű **Heimann Lipót** és társa cég női és gyermek felöltő kereskedése és midőn most, hogy üzletét tetemesen megnagyobbítja és a Zöldfa-utcai **Munk Jakab**-féle házba teszi át, az üzletben levő felöltőket bámulatos olcsó áron árúsítja, miért is e kedvező alkalomra felhívjuk olvasóink figyelmét, annál is inkább, mert a cég régi jó hírre elég kezességet nyújt az árúk jó minőségéről.

A Hirsch-egylet ellen.

Azon mozgalom, mely egyidőben indult meg Európa összes orvosi köreiből, Nagyváradon is visszhangra talált, fellelhető lévén itt is bőven azon elszomorító körülmények, melyek az elégtelenséget az orvosok között előidéztek.

E mozgalom visszavezethető azon valóságos járványszerű gseftelő lázra, melynek eredménye a magán betegsegélyző pénztárak gomba mód való felszaporodása lön . . .

Egyszerű üzleti érdek vezette az egyletek megalakítót; nem is a szegény emberek támogatására számítottak ők, hanem inkább a vagyonosokra, akik eddig illő honoráriumban részesítették orvosait, de hivatkozván a magán betegsegélyző egyletekre, néhány forint évi tagsági díjjal a kötelességük alól megmenekedtek. Megdöbbenően nagy volt a kár, mely az orvosokat ezáltal sújtotta. Így magában Budapesten 425000 ember tagja ily betegsegélyző egyleteknek. A lakosság 3 negyed része tehát alig hogy siralmas díjazásban részesíti orvosait. Mert a statisztika kiderítette, hogy ily egyletek orvosainak egy-egy iátogatásért mintegy h é t k r a j c z á r honorárium jár ki!

Érthető tehát az ellenségeskedés, melylyel a nagyvárad orvosok kara a Hirsch Mór-féle betegsegélyző egylet fiókját fogadta Nagyváradon. Erkölcsei dekorumát és anyagi existentiáját támadta meg az egylet, melynek tagjai szintén oly jobbmodu emberek, kiktől joggal várható el, hogy orvosait méltóképen honorálja.

A nagyvárad orvos-szövetség nyiltan állást foglal el az egylet ellen, élve azon természetadta jogával, hogy saját érdekeit j o g o s eszközökkel védje meg. Kimondotta az egylet ellen a b o y c o t t e - o t és a múlt év november 24-ikén a következő határozatot hozta:

»Alulírott nagyvárad gyakorló orvosok az 1896. november 21-én tartott értekezletükön hozott határozathoz képest becsületszavunkkal és jelen nyilatkozat aláírásával kötelezzük magunkat arra, hogy elfogadva ama határozat minden egyes pontját, sem a »Br. Hirsch Mór«, sem az esetleg alakuló bármiféle hosonczélú magánegyletnél a jövőben orvosi állást nem foglalunk el, s az ez idő szerint ezeknél alkalmazott orvosok a jelen »Nyilatkozat« aláírása után állásaikról elfogadható záros határidő

alatt lemondanak. S ha határozatunk daczára akadna akár helybeli, akár máshonnan itt letelepedő orvos, aki ezen egyleteknél, jelen határozatnak tudomására való hozatala daczára, orvosi állást elfogadna, — azzal a jelen »Nyilatkozat«-ot aláírók úgy orvosgyakorlati, mint orvostársadalmi téren minden érintkezést megszakítanak.

Nagyvárad, 1896. november 21-én.

Szolidáris egyetértéssel írták alá Nagyvárad összes orvosai e nyilatkozatot, abban a reményben, hogy széles Magyarországon nem akad bizonyára oly orvos, aki saját kollegáinak érdekkörébe taposson.

E reményében azonban csakhamar csalódott, mert a Hirsch-egylet rövid idő múlva két kezdő orvost hozott a vidékről a megüresedett egyleti orvosi állásba.

A nagyvárad orvosszövetkezet természetesen a fenti nyilatkozatban foglaltakat kiterjesztette a két orvosra is, azonkívül ma délután egy bizottsági ülésén fogja elhatározni a további teendőket ez ügyben.

T A V I R A T O K.

Bánffy állása ingadozik.

Bécs, márcz. 26. (Saj. tud. táv.) Nem lehetetlen, hogy a muszka cserép bálvány, amit még eddig semmiféle botrány nem tudott összetörni — mihamarább beomlik. Bánffy állását Bécsben merőben megrendültnek tartják. Már a Molnár-féle levélügy óta a királynál kegyvesztett s a király ez óta csak a legszükségesebb ügyben érintkezik. Eddig is azért nem omlott össze pozíciója, mert remélték a bécsi körök, hogy a kiegyezést és a kvóta emelés keresztül tudja vinni; most azonban azt tartják róla, hogy a kérdést halogatja. Badeni és az irányadó körök el vannak keseredve ellene. Egyszóval a válság minden perczen kitörhet.

Krétai helyzet.

A helyzet Krétában kezd ismét kiélesedni, bárha a nagy hatalmak mindent elkövetnek, hogy az ott folyó harcznak véget vessenek. Ma egy igen komoly fellépésről ad hirt a táviró a nagy hatalmak részéről. Malacánál volt ugyanis véres összeütközés, melyben a hatalmak 123 bombalövést tettek. A mostani helyzetet megvilágító érdekes távirataink a következők:

A blokad proklamálása.

Budapest, márczius 26. (Saját tud. táv.) A hivatalos lap holnap fogja közhírré tenni Kréta és a görög kikötők blokadját.

Dellyanis nyilatkozata.

Athen, márcz. 25. (Saj. tud. táv.) A többség 30 tagja ma ülést tartott és kebeléből 4 kiküldöttet menesztett Dellyannis miniszterelnökhöz fslvilágosítást kérve tőle a helyzet felől. A miniszterelnök kijelentette, hogy a kormány megmarad a maga állás pontján és kész meghallgatni a képviselők óhajtását, hogy Krétában a Boszniai és Hercegovinához hasonló kormányzatot léptessenek életbe, ha a hatalmak Görögország és Kréta uniojába bele nem egyeznének.

Véres harcok az ostromzár alatt.

Budapest, márcz. 25. (Saj. tud. táv.) Kaneából sürgönyzik a Malaca mellett lefolyt véres csatáról a következőket: A felkelők ma reggel 6 órakor kemény támadást intéztek a malaxai erőd ellen ágyulövésekkel nyitva meg a harcokat. Néhány lövés becsapott az erőd fedelére, a honnan a törökök csakhamar kita-

rodta. Az erőd legénysége a Suda-öböl felé huzódtak vissza. Reggel 8 órakor a Suda-öbölben levő török hadihajók ágyai is megszólaltak, hogy fedezzék a visszavonulást. A felkelők egész Trikalaria faluig sarkában voltak a törököknek. E helységet a görögök szintén felgyújtották. A malaxai helyőrség vesztesége igen nagy.

Eközben egy török sereg mit sem tudva az erőd feladásáról egy élelmi transzporttal Nervkori falu irányában haladva egyszer csak szemben találkozott a görögökkel. Most véres csata kezdődött. Délután 3 órakor a felkelők lángba borították Trikalariát. Ekkor az európai hadihajók megnyitották a tüzelést és mintegy 10 percig lövöldöztek a görögöket, közel 100 lövést téve rájuk. A görögök bár halomszámra hullott a sok gránát, mégis sokáig elszántan kitarították a szertár körül, melyet végül kiirtettek és felgyújtottak. Egy török csapat most a nervkurui domb ellen támadást intézett, de a görögök Akrotiri felől oldalba támadták őket és még a halappai kordont is megtámadták. A harc egész esti 6 óráig tartott. A törökök közül 60 ember maradt a csataterén, a felkelők veszteségét 200-ra becsülik.

A görög sereg fővezére.

Athén, márcz. 26. (Saj. tud. táv.) A trónörökös holnap kora reggel Thessáliába utazik, hogy a főparancsnokságot a görög csapatok felé átvegye.

Ujabb mozgósítás.

Bécs, márczius 26. (Saját tud. táv.) A hatalmak nemzetközi szerződése értelmében ma a trieszti 87. számú ezred 2. zászlóalja is utra kelt az »Elektra« hajón. A »Tiger« Convay vezérlete alatt a Szuda-öbölbe indult. A zászlóalj parancsnoka Guzek Leo ezredes és tartalékosok behívásával 220 tisztból és 656 közlegényből áll. A zászlóalj 3 százada a Szuda öböl partján, 1 százada pedig Ka-neába fog állomásozni.

KÖZGAZDASÁG.

A »Sárréti takarékpénztár« haladása.

Beküldetett a sárréti takarékpénztár 1896. évi zárszámadása s mérlege. Bevétele 756.158

frt 84 kr volt, kiadása ugyanannyi; tiszta jövedelme 10350 frt 03 kr volt. Alaptőkéje 75000 frt, tartaléktőkéje 38000 frt, külön tartaléktőkéje 7000 frt, kétes követelések tartaléktőkéje 2465 frt, alap és tartalék tőkék 122.465 frtra rugnak. A nyereség s veszteség számlában leírásba hozatott 9511 frt 43 kr elvesztett követelés s ezen leírás daczára csonkítottanul kiszolgáltatta a közgyűlésileg megszabott osztalékot s tartalék tőkét is az alapszabályszerű kötelezettségen túl 1055 frt 70 krral dotálta az évi nyeresémből, mit az igazgatóság következetesen folytatott tartalék tőkék gyűjtésével érhetett el. Osztalékul az 1896. évre, az 50 frtos részvények után 6 frt fizettetett.

A hegyközség alakuló közgyűlése. A nagyváradi szőlőbirtokosok holnap délelőtt alakulnak végleg hegyközséggé. Mindenek előtt, dr. Sipos Árpád elnökle alatt elintézik a folyó ügyeket, aztán Rácz Mihály h. polgármester veszi át az elnöki széket és megválasztják a választmányt, mely megalakulván elnökül egyhangulag újból dr. Sipos Árpádot, jegyzőül pedig Bordé Ferencz városi tanácsost választják meg. Ezután felolvassák az új hegyrendtartási rendeletet, mely a múlt hónapban érkezett le a miniszterium által jóváhagyva. Hivatalosan is tehát holnap veszi fel a nagyváradi szőlőhegy, a hegyközség nevet, mely ez új czim alatt, bizonyára még nagyobb mérvű lendületet fog venni az ujja telepítésre nézve.

Hegyirtokosok gyűlése. Fugyivásárhely hegyirtokossága által 1897. évi, márczius hó 28-án d. e. 1 órakor a hegyen. Németh Ferencz házában birtokossági közgyűlést tart.

A gyűlés tárgyai:

1. A választmányi tagok és hegybíró megválasztása, a számvizsgálók kijelölése.
2. A hegyközségi járulék valamint a hegyközségi közmunka hozzájárulási összeg és kivetési módozatok megállapítása.
3. Az 1897. évi költségeloirányzat megállapítása felett intézkedés.
4. A hegyközséget érdeklő irományok és számadások átvétele iránti intézkedés.
5. Annak megállapítása, hogy a hegyközség, mint ilyen, mely napon kezdje meg működését. Nagyvárad, 1897. márczius 20. A bizottság nevében Karakas Károly, biz. jegyző.

Felhívás

Biharmegye Összes községeihez.

A földmívelési-ügyi miniszterium értesíté gyűlésünket hogy egyrészt a sertésenyész

anyag javítása másrészt annak czéljából, hogy a sertésenyész pusztítása következtében mutatkozó nagyobb mérvű apa állat hiány mielőbbi pótlását elősegítse elhatározta, hogy a községeket a hozzá történendő kérelmünkre a szükségelt *tenyész kanokkal* árkedvezmény és előnyös fizetés feltételek engedélyezése mellett ellátja.

Ennélfogva felhívjuk mindazon községeket, melyek 9 tenyész kanaik beszerzésénél 9 fentemlített kedvezményeket igénybe venni óhajtják ez iránti folyamodványokat mielőbb terjeszék fel a földmívelésügyi miniszteriumba.

Nagyvárad 1897 márczius 16.

A Biharmegye gazdasági egyesülete elnöksége

Terménytőzsde.

Bécs, márcz. 24.	
Buza tiszai	8.70—0.—
» bányai	8.25—0.—
» bácskai	8.34—0.—
» szokványáru őszre	0.—0.—
R o z s tiszavidéki	4.15—0.—
» szokványáru őszre	6.45—0.—
» szokványáru tavaszra	6.53—0.—

Szerkesztői posta.

Morvay Tihamér főszolgabíró urnak Margitta. — Hogy a »Tiszántul« keddi számában megjelent, érdekelt féltől származó, uraságodat mentegető czikk után is szükségének tartotta a »Szabadság« nyilttérében közzé tenni azt a nem sok finomságra és még kevesebb jó izlésre valló nyilatkozatot, önkénytelenül is azt a gondolatot ébreszti bennünk, hogy — még mindig szükség van a mosakodásra. Együttal pedig bizonyos az a nyilatkozat arra is, hogy írója nem érdemel kiméletelet. — A felhozott képzelt eset és a margittai bűnügy között az a nem csekély különbség van, hogy míg annál a vádló is elismeri a vád alaptalanságát, addig a margittai vád alaposságát nem kevesebb, mint 19 tanu fogja igazolni. Különben gondunk lesz rá, hogy a megindított két rendbeli vizsgálat minden fázisáról idejében, hűen és pontosan legyen értesülve a közönség, hogy módjában legyen megítélni, mennyire sántikál a például (vagy talán fenyegetésképpen?) felhozott hasonlat. A terjedelmes nyilatkozat többi pontjára a vizsgálat befejezéseig nem reflektálunk, pedig erre elég anyagot szolgáltatna a »Nagyvárad«-nak két év előtt megjelent czikke, amely valamivel nagyobb »bűnügy«-et hozott napfényre. Ennyit egyelőre.

Sz. I. urnak. Helyben. Nyilatkozata mai számunkból már kiszorult. Legközelebb visszatérünk erre a dologra.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Salon garniturák 55 forinttól feljebb

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy *Kossuth-utczán* (Biharmegyei takarékpénztárral szemben) a mai modern kornak megfelelő

BUTOR ÜZLETET TÓTH és TONK

czég alatt nyitottunk, hol mindennemű száraz anyagból készült

fa, kárpitos, vas, valamint konyha-butorkat

raktáron tartunk. — Asztalos és kárpitos-műhelyünket melyet saját felügyeletünk alatt vezetünk, ajánljuk a n. é. közönség becses figyelmébe. — Nagy raktárt tartunk mindenféle butorokból; továbbá *szállodai, vendéglői, kávéházi* berendezéseket a legolcsóbb árban szállítunk és pontosan fogantositunk. — Javításokat és csomagolást elvállalunk a legolcsóbb árban.

Becsés megrendelését kérve, kérjük raktárunkat megtekinteni, s maradunk kiváló tisztelettel:

TÓTH JÓZSEF,
asztalos.

TONK EMIL,
kárpitos.

Diványok legjobb kivitelben 15 forinttól feljebb

Lőszőr matracok 14 frittól feljebb

Afik matracok 5 forinttól feljebb

Butorvásárlók figyelmébe!

Van szerencsém a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani *saját műhelyemben készült*

kész butoraimat,

u. m. hálószoba, ebédlő és irodai teljes

berendezéseket, melyek a legjobb kivitelben, felelősség mellett és a

legjutányosabb árakat

számítva folyton készletben vannak.

Bármily e szakmába vágó megrendelések a legjobb és legújabb kivitelben elfogadtnak. 257 16—20

Teljes tisztelettel

HERCZEGH VINCZE,

asztalos

Nagy-Teleky-utca 447. szám.

Hirdetmény.

A Nagyváradon alapítandó:
»Biharmegyei Korona-takarék és hitelszövetkezet,«

részjegyeire (hetenkinti befizetés **Egy korona**) aláírásokat elfogad a

Biharmegyei takarékpénztár,

95 3—0

Kossuth Lajos utca.

31 év óta
fenálló

női- és gyermek felöltő üzletünket
folyó évi szeptember havában

Zöldfa-utca Munk Jakab-féle házba
helyezzük át.

Mire a t. hölgyközönséget értesítjük és figyelmét felhívjuk, hogy összes raktáron levő

női-leány és gyermek felöltőket
minden elfogadható árban árusítjuk el.

Kiváló tisztelettel

HEIMAN LIPÓT és TÁRSA
NAGYVÁRAD,
Zöldfa-utca.
Alapított 1866-ban.

Szenzációs   **Olcsóságok**

üzlethelyiség   **változás miatt**

Új Butortelep!!

PORJESZ HERMAN

bútor gyári raktára
Nagyváradon, Zöldfa-utca 34. szám.

Elegáns asztalos és saját műhelyemben készült kárpitos-butorok

Háló-, ebédlő-, úri-szoba-, és szalon-berendezések igen nagy választékban
minden modern izlésben, u. m. angol-, góth-, mór-, ó-német és francia renaissance, baroque, roccoco és empire-stylben.
Hajlított fa-, vas- és rézbutorok, függönyök, szőnyegek, képek s díszítési tárgyak igen jutányos árban.

Pontos kiszolgálás!   **Couláns eljárás!**

Kivánatra rajzok és költségvetések.

88—2—20

Vas és rézbutorok óriási választékban gyári árak mellett.

Teljes lakás kávéház-, szálloda- és fürdő-berendezések.